

Miljötjänster till småföretag- Förstudie

Projektet Go ECO! Environmental services for SMEs, även kallat GECKOS, syftar till att sprida metoder och verktyg till småföretag som de kan använda för att minska sin inverkan på miljön och samtidigt omvandla miljöutmaningar till ekonomiska fördelar. Projektet genomförs med stöd av Norrbottens läns landsting och EUs ramprogram för konkurrenskraft och innovation. Projektet pågår 2010-2012 och leds av Eleonora Vaccari, Centek.

Kärnan i projektet är workshops, seminarier och individuellt anpassade miljötjänster. Denna rapport redovisar den förstudie som genomförts där man utrett vilka miljötjänster som idag finns att tillgå för småföretag regionalt, nationellt och på EU-nivå. Företagens behov har även analyserats och de erbjudna tjänsterna har anpassats till de behov som identifierats.

GECKOS förstudie, som genomfördes våren 2010, består av tre delar:

-Del I: Inventering av vilka miljötjänster som idag finns att tillgå för småföretag regionalt, nationellt och på EU-nivå.

-Del II: Behovsinventering. Centek har intervjuat 31 företag angående deras nuläge inom miljöområdet och deras framtida behov.

-Del III: Sammanfattning och förslag på åtgärder: Analys av behovsinventeringen, SWOT analys, identifiering av vilka åtgärder som kan genomföras med lokala och regionala partners, enligt resultaten i del I och II.

Del I – MILJÖTJÄNSTER SOM IDAG FINNS ATT TILLGÅ FÖR SMÅFÖRETAG REGIONALT, NATIONELLT OCH PÅ EU-NIVÅ.

a) Följande tabell visar de offentliga stöden/tjänsterna

Offentlig	Typ av tjänst/stöd	Organisation	Kort beskrivning	Bransch
Regional	Rådgivning	Norrbottens energikontor - NENET	Nenets uppgift är att öka användningen av förnybar energi, samt miljö-anpassad och energieffektiv teknik. Nenet, samordnar även den kommunala energi- och klimatrådgivningen i Norrbotten.	Alla
Regional	Medfinansiering av projekt	Tillväxtverket	Strukturfonder	Alla
Regional	Medfinansiering av projekt	Länsstyrelsen i Norrbottens län	Interregprogrammet	Alla
Regional	Medfinansiering av projekt	Länsstyrelsen i Norrbottens län	Landsbygdsprogrammet	Livsmedel
Regional	Miljökonsulttjänster	Länsstyrelsen i Norrbottens län	Investeringar Konsultcheckar	Alla
Regional	Miljörådgivning och miljökonsulttjänster	Luleå tekniska universitet	Universitet, utbildning och forskning	Alla
Nationell	Lån, bidrag, rådgivning, finansiering av projekt	Energi-myndigheten	Verkar inom olika samhällssektorer för att skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning.	Alla

Nationell	Utbildningstjänster	KK-stiftelsen	Programmet Meny riktar sig till små och medelstora företag inom livsmedelsbranschen. Meny stärker företagens utvecklingskraft genom att koppla samman industrin med forskarvärlden på nya sätt.	Livsmedel
Nationell	Finansiering av projekt	Tillväxtverket	Miljödrivna marknader: riktar sig till svenska små och medelstora företag som säljer miljöanpassade varor och tjänster. Genom programmet får företag möjlighet att arbeta tillsammans i nätverk eller i samarbete med andra aktörer för att skapa affärsutveckling.	Miljöföretag
Nationell	Finansiering av projekt	SSF/Mistra -	ProEnviro Forskningsprogrammet ska bidra till att små och medelstora företag vågar satsa på innovativa idéer med hög risk, avsevärd potential och stort miljöinnehåll. Programmet ska ge en positiv effekt på både miljö och konkurrenskraft.	Alla
Nationell	Finansiering av projekt	Vinnova	VINNOVA har flera program särskilt inriktade mot små och medelstora företag. Varje program tar emot projektansökningar en eller flera gånger per år.	Alla

Nationell och/eller EU-nivå	Finansiering av miljöprojekt	Naturvårdsverket och EU-kommissionen	LIFE+, EU:s finansieringsprogram för miljöprojekt	Alla
EU-nivå	Finansiering av projekt	Vinnova och EU-kommissionen	EU:s sjunde ramprogram är en satsning på forskning och teknisk utveckling. Små och medelstora företag kan delta på många olika sätt och har ett mycket gynnsamt läge i programmet.	Alla

b) Följande tabell visar de privata stöden/tjänsterna

Privat	Typ av tjänst/stöd	Organisation	Kort beskrivning	Bransch
Regional	Rådgivning och utbildning	Hushållnings-sällskapet	Rådgivningstjänster och utvecklingsprojekt inom: Lantbruk och skog, företags-ekonomi, trädgård, miljö, energi, mat, turism och slöjd.	Livsmedel
Regional Nationell EU	Konsulttjänster	WSP group	Tjänster inom hela energiområdet – lösningar på tillförsel, reducering av energibehovet och utveckling av hållbara planer	Alla
Regional Nationell	Konsulttjänster	SWECO	Miljökonsultföretag	Alla
Regional Nationell	Konsulttjänster	Tyréns	Miljökonsultföretag	Alla
Regional Nationell	Konsulttjänster	Ramböll	Energi- och miljökonsultföretag	Alla

Regional Nationell EU	Konsulttjänster	Hifab	Energi- och miljökonsultföretag	Alla
Regional Nationell	Konsulttjänster	YIT Sverige	Miljökonsultföretag	Alla
Regional	Konsulttjänster	Vatten och miljöbyrå	Miljökonsultföretag	Alla
Regional	Konsulttjänster	MRM	Miljökonsultföretag	Alla
Regional	Konsulttjänster	Paragon	Miljökonsult	Alla
Regional	Konsulttjänster	Utterström Miljö	Miljökonsult	Alla
Regional	Konsulttjänster	Vattenfall och Luleenergi	Elleverantör	Alla

Del II - BEHOVSINVENTERING

Centek har intervjuat 31 företag i Norrbotten, inom tre olika branscher, angående deras nuläge inom miljöområdet, t ex vilka lagar och förordningar de berörs av och deras framtida behov.

DE INTERVJUADE FÖRETAGEN- BRANSCHER OCH STORLEK

Företag från tre branscher intervjuades

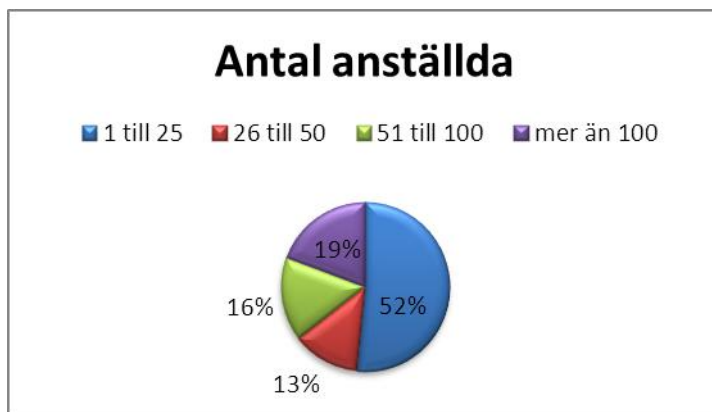

Verkstadsindustrin, dvs. produktion och bearbetning av metaller, är den bransch som har det högsta deltagandet på grund av det stora antalet små och medelstora företag i Norrbotten som arbetar inom denna bransch. Å andra sidan återspeglar det låga antalet intervjuade i Avfallshantering det lägre antalet företag i denna bransch.

Antalet små och medelstora företag som har bidragit till denna del av projektet är ungefär proportionell mot antalet små och medelstora företag inom resp. bransch.

De flesta av de intervjuade företagen är små företag, och det här återspeglar storleken på företagen i länet. Den stora majoriteten av företagen i Norrbotten är små företag med färre än 25 anställda.

KVALITETS- OCH MILJÖLEDNINGSSYSTEM

58 % av de intervjuade företagen har ett kvalitetssystem och 48 % av företagen har ett miljöledningssystem enligt ISO.

Inga av företagen inom livsmedelsbranschen har implementerat ett miljöledningssystem enligt ISO, men 50 % av de intervjuade har någon sorts miljöledningssystem antingen ett eget eller ett sektorspecifikt sådant.

Värt att notera är att alla de företag som har infört ett miljöledningssystem även har infört ett kvalitetssystem.

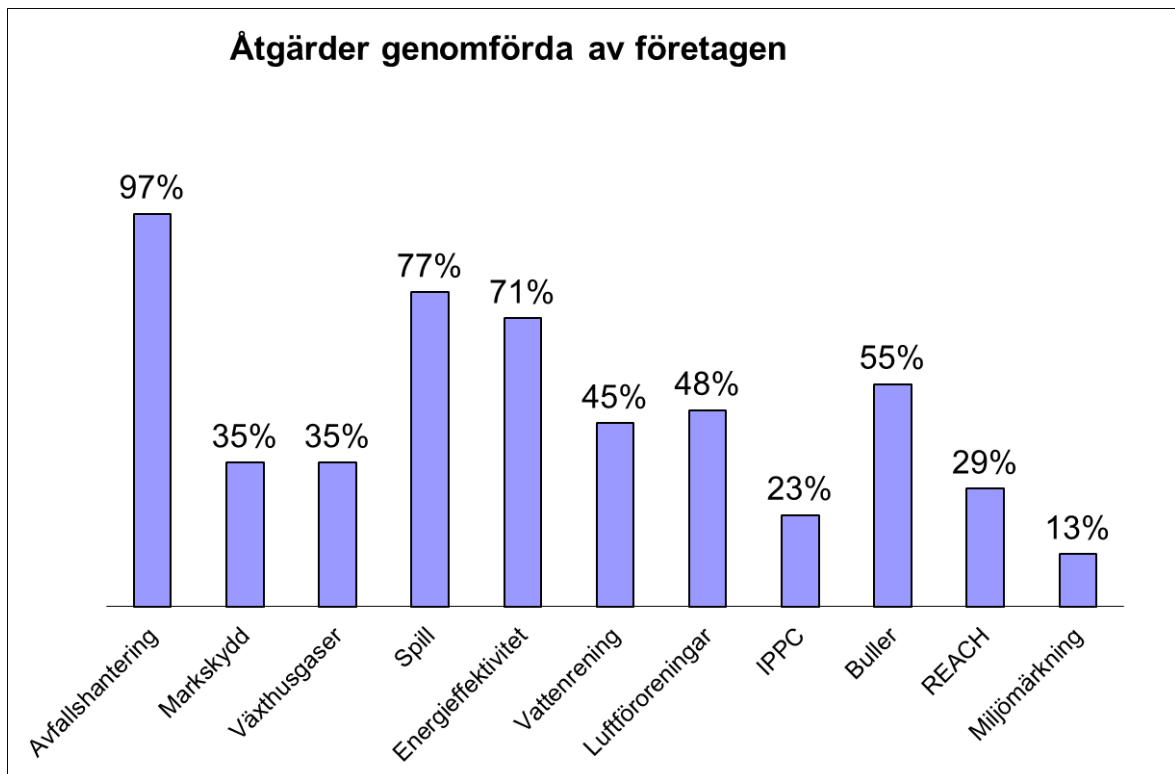
Antalet företag som har infört båda systemen, kvalitets-och miljöledningssystem, är 45 % av det totala antalet av intervjuade företag.

Slutligen är andelen företag som varken har ett kvalitetssystem eller ett miljöledningssystem 30 %.

ÅTGÄRDER SOM FÖRETAGEN GENOMFÖRT

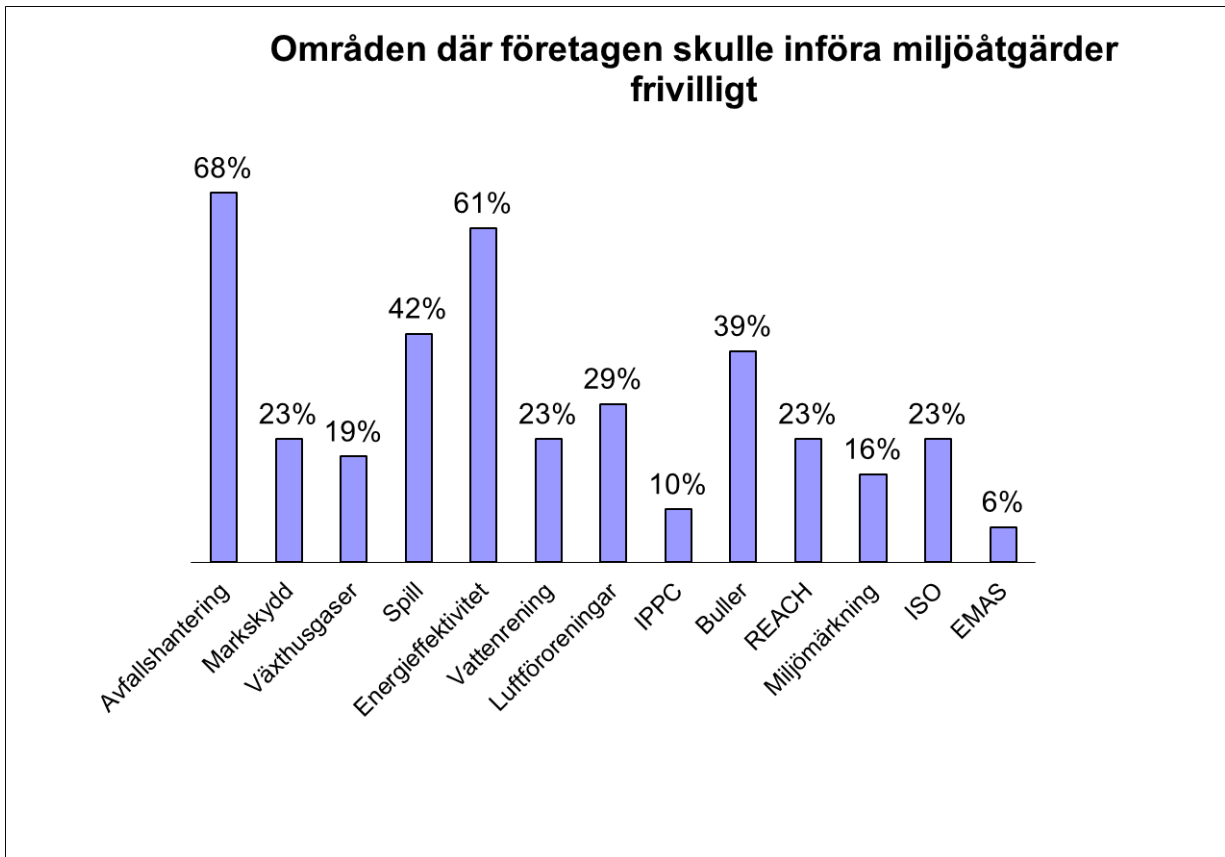
Företagen är medvetna om de miljömässiga effekterna av deras verksamhet. De åtgärder som de genomfört är inom avfallshantering, markskydd, växthusgaser, utsläpp, energieffektivitet, vattenförvaltning, luftutsläpp, IPPC, buller, REACH och miljömärkning. 97% av de intervjuade företagen sorterar sitt avfall. Inget av företagen uppgav några hinder för avfallshanteringen.

Företagen inom verkstadsindustrin och företagen inom avfallshantering är föregångare när det gäller miljöledningssystem och genomföra åtgärder för att skydda miljön.

Av de 31 intervjuade företagen är 30 medvetna om de lagar och förordningar som gäller inom deras resp. bransch.

När vi frågat företagen om de åtgärder de skulle genomföra frivilligt, har 68% svarat avfallshantering och 61% skulle vidta åtgärder för energieffektivitet.

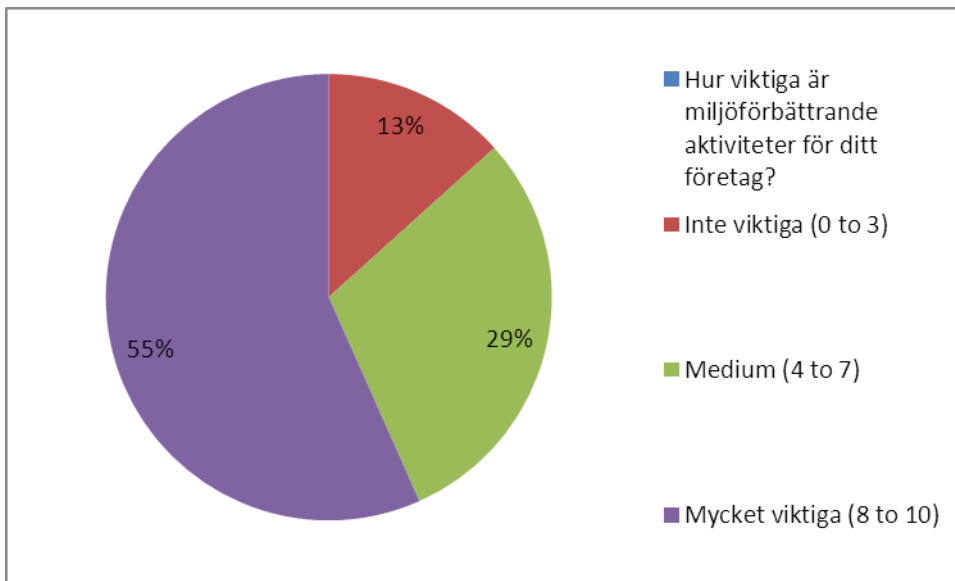
PERSONAL FÖR MILJÖLEDNINGSBETET

58% av de företag som intervjuats har svarat att de har speciell personal som jobbar med införande av miljöledningssystem. Detta är vanligare inom verkstadsindustrin och i företagen som jobbar med avfallshantering. Endast 30% av livsmedelsindustrin har speciell personal för att arbetet miljöledningssystem. Detta på grund av de flesta intervjuade livsmedelsföretag är små (mindre än 25 anställda).

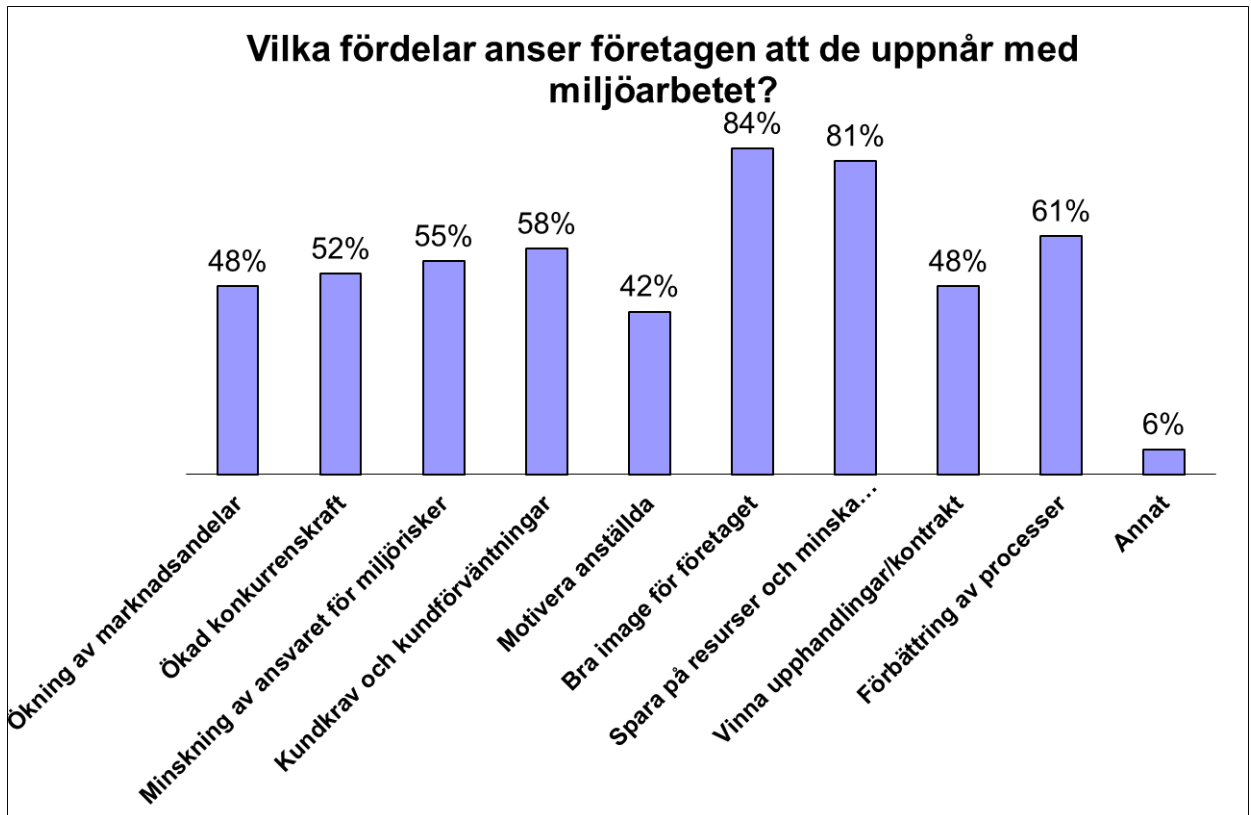
BETYDELSEN AV GOD PRAXIS I MILJÖFRÅGOR

55% av företagen som intervjuades anger att arbetet med miljöfrågor är mycket viktiga för dem, medan 13% medger att miljöarbetet är inte viktigt för dem.

FÖRDELAR OCH NACKDELAR MED MILJÖARBETET I FÖRETAGEN

Den största fördelen företagen anser att de uppnår med miljöarbetet är att det ger en bra image för företaget. Företagens kunder ser positivt på att de arbetar på ett miljömedvetet sätt. Att miljöarbetet även bidrar till att spara på resurser och minska kostnaderna är också viktiga fördelar för företagen.

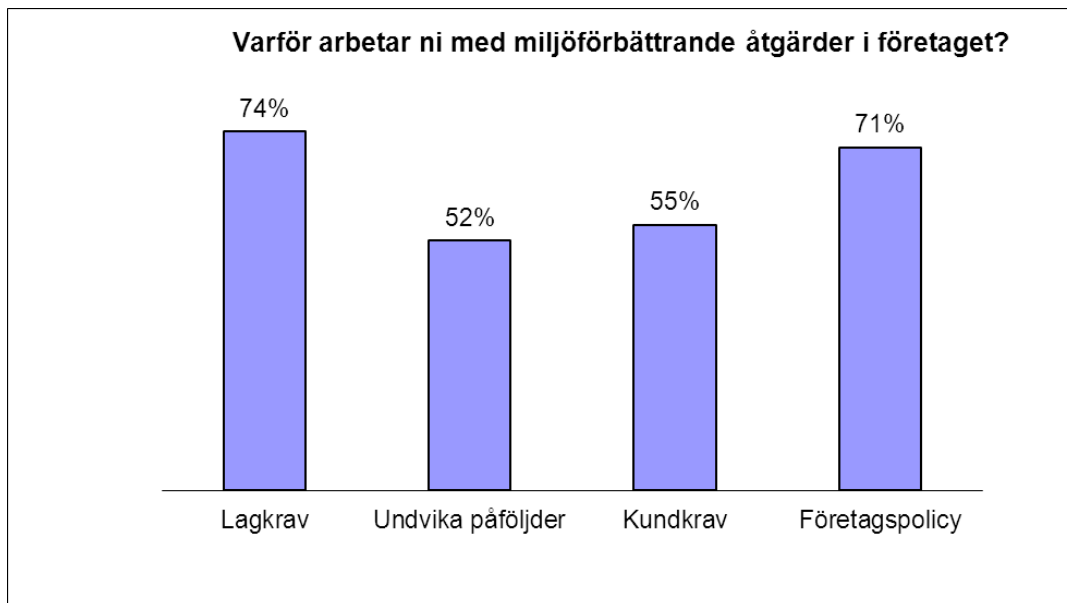
På frågan om vilka besvär arbetet med miljöfrågor orsakar tyckte företagen att ekonomiska förluster och organisatoriska problem var påtagliga men även förändringar i processerna och logistiska problem.

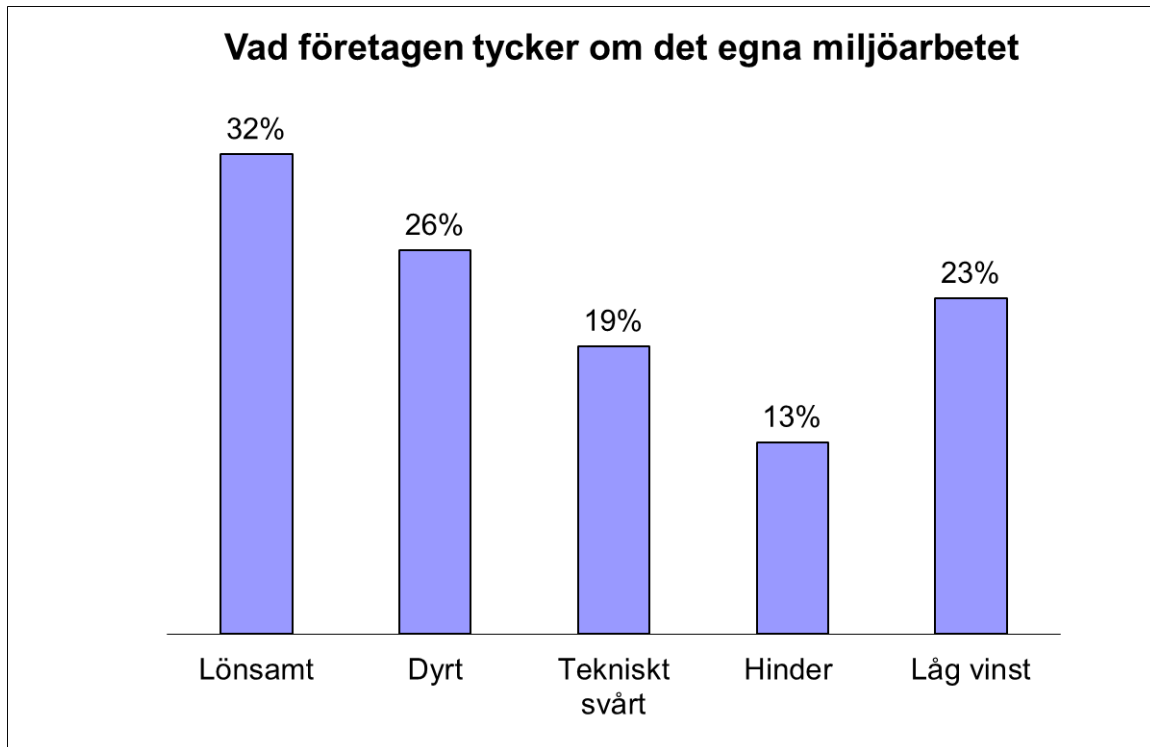

SKÄL TILL ATT SKYDDA MILJÖN

På frågan om varför företagen arbetar med miljöförbättrande åtgärder är det i första hand för att det är företagets policy, men även för att uppfylla lagkrav och undvika sanktioner och för att uppfylla kundernas krav. Företagen angav fler än en anledning till att skydda miljön.

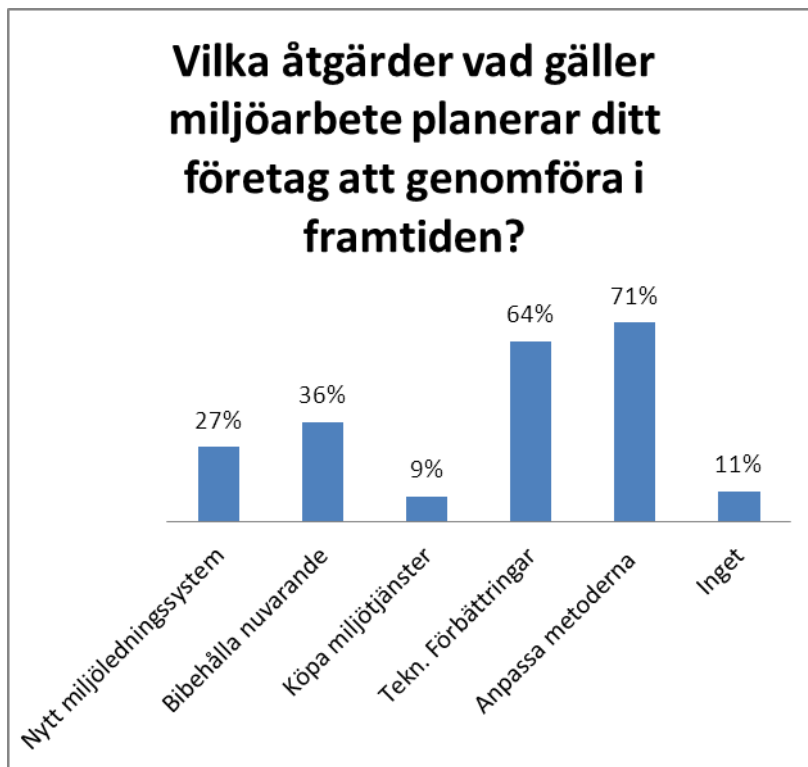

32 % av företagen anser att miljöarbetet är lönsamt medan 26 % tycker att det är dyrt.

När Centek frågade om de åtgärder som företagen planerar att genomföra för att skydda miljön, sade 71% att de kommer att anpassa sina processer till att bli mer miljövänliga. 64% angav att de kommer att arbeta med tekniska förbättringar, 36% behålla sitt nuvarande miljöledningssystem och 27% kommer att införa ett nytt miljöledningssystem

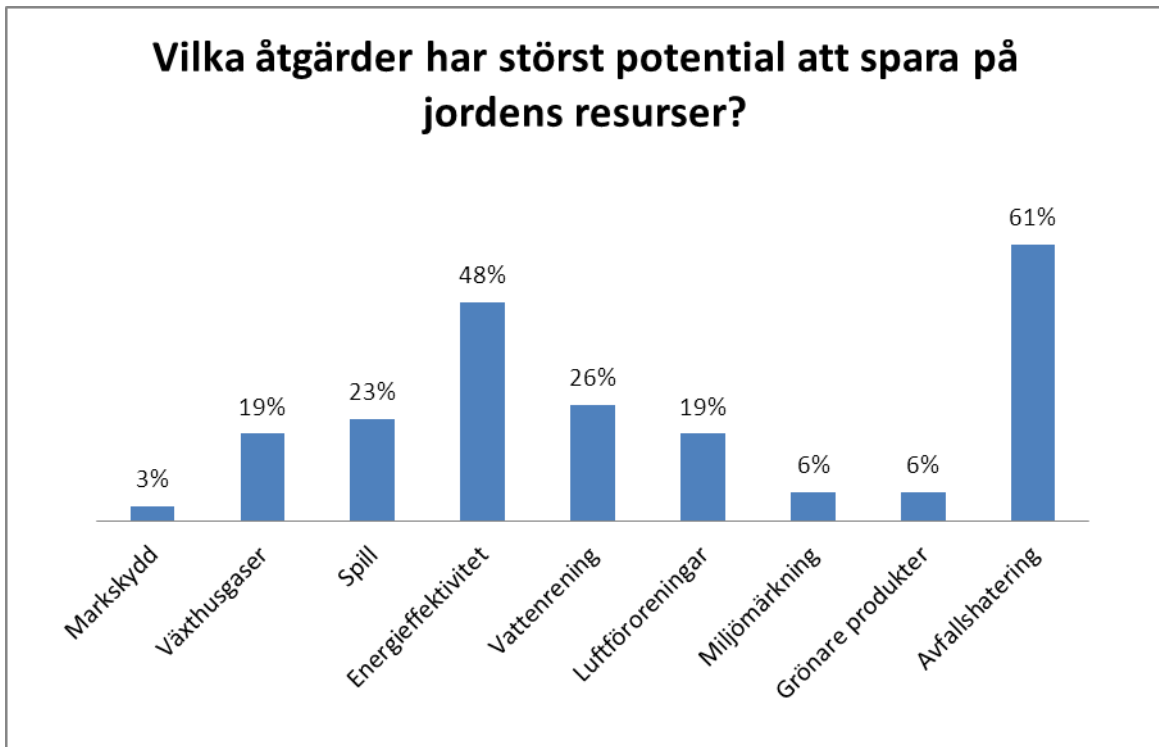

ÄR FÖRETAGEN MEDVETNA OM VILKA MILJÖLAGAR ELLER EU-DIREKTIV DE MÅSTA TA HÄNSTYN TILL I FRAMTIDEN?

När Centek intervjuade företagen angav 32% att de inte vet vilka miljölagar eller EU-direktiv som de måste ta hänsyn till i framtiden.

ÄR DET MÖJLIGT ATT SPARA PÅ JORDENS RESURSER?

61% ansåg att avfallshanteringen är en bra åtgärd för att spara resurser och 48% är överens om att energieffektivitet också en bra åtgärd. 26% anser att vattenrening kan minska vattenförbrukningen.

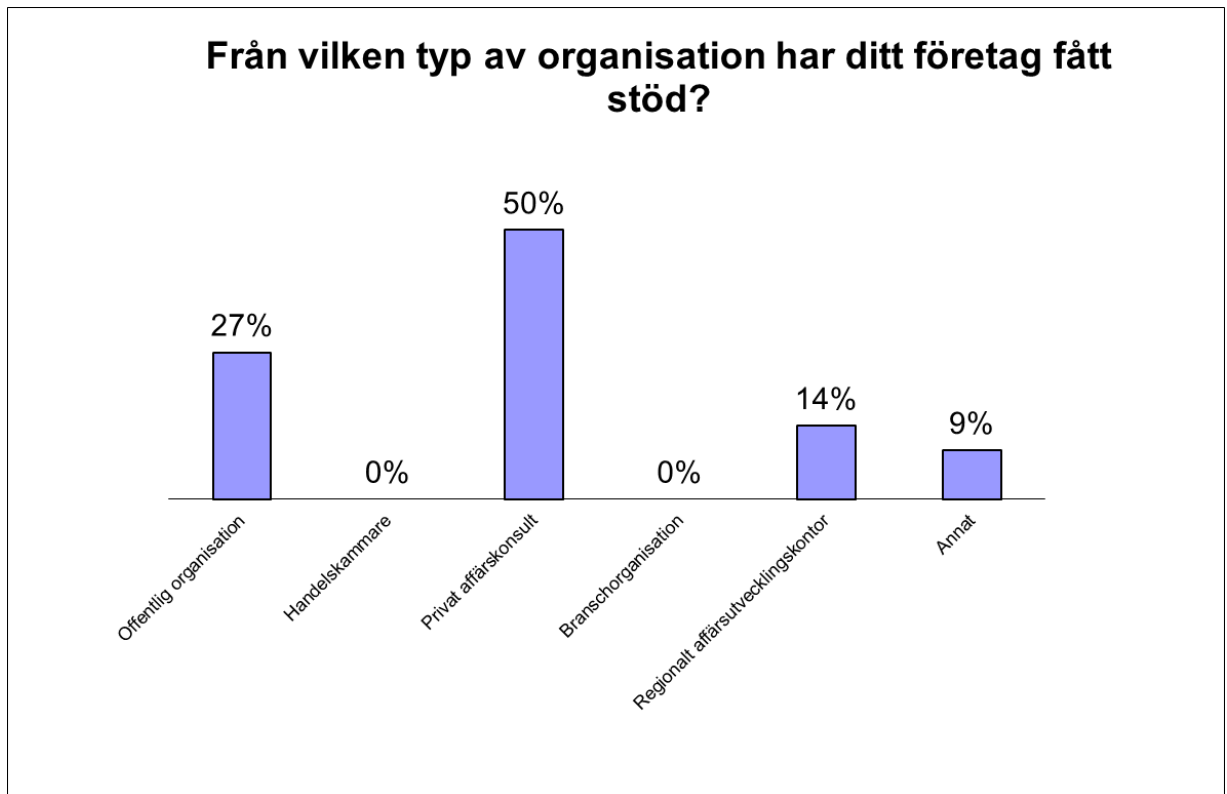
STÖDÅTGÄRDER

55 % av företagen har fått hjälp inom miljöfrågor från en extern part.

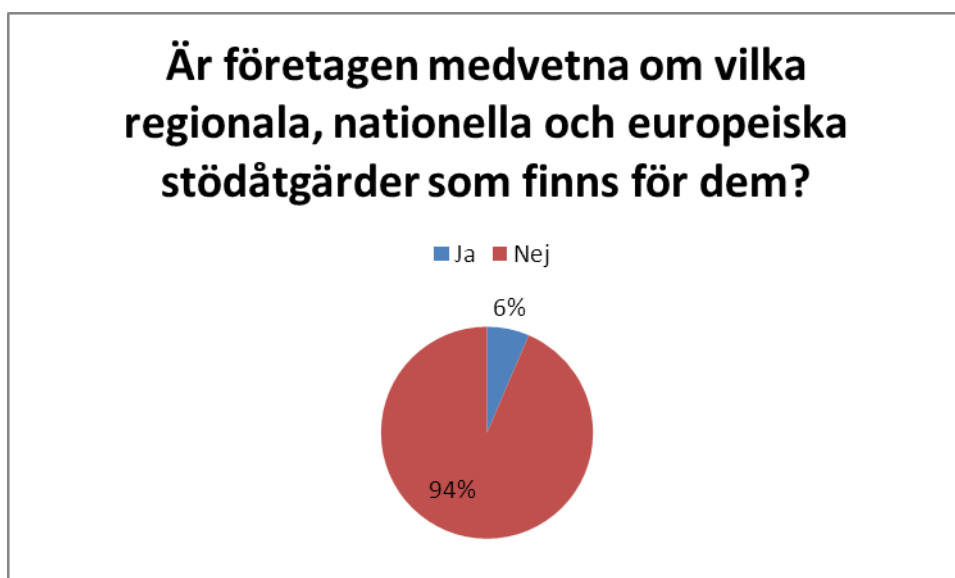
Företagen har fått stöd i huvudsak för att införa ett miljöledningssystem, för att energieffektivisera och för att genomföra tekniska förbättringar.

50 % av företagen som intervjuades hade fått hjälp av privata konsulter, 27 % av en offentlig organisation och 14 % från ett regionalt affärsutvecklingskontor.

94 % av företagen känner inte till de regionala, nationella eller europeiska stödåtgärder som finns att få för dem.

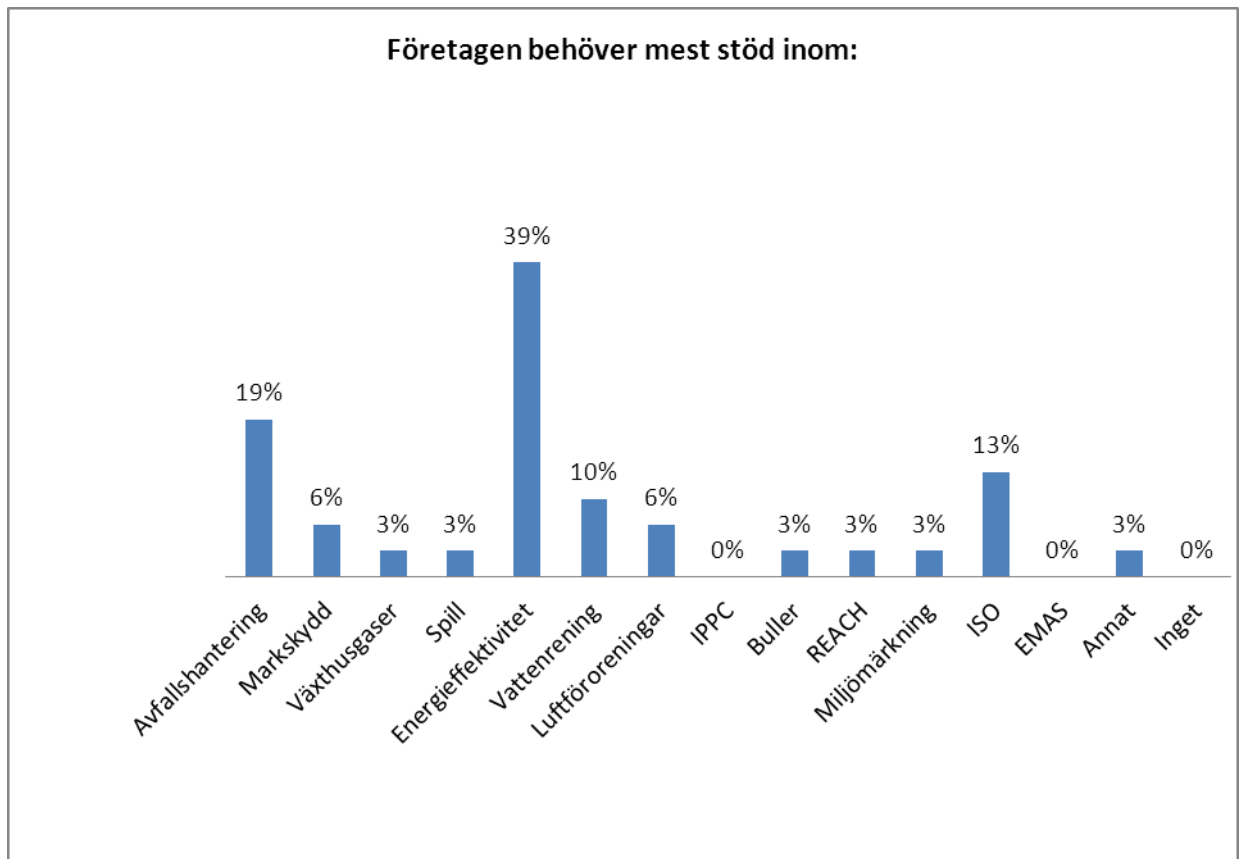

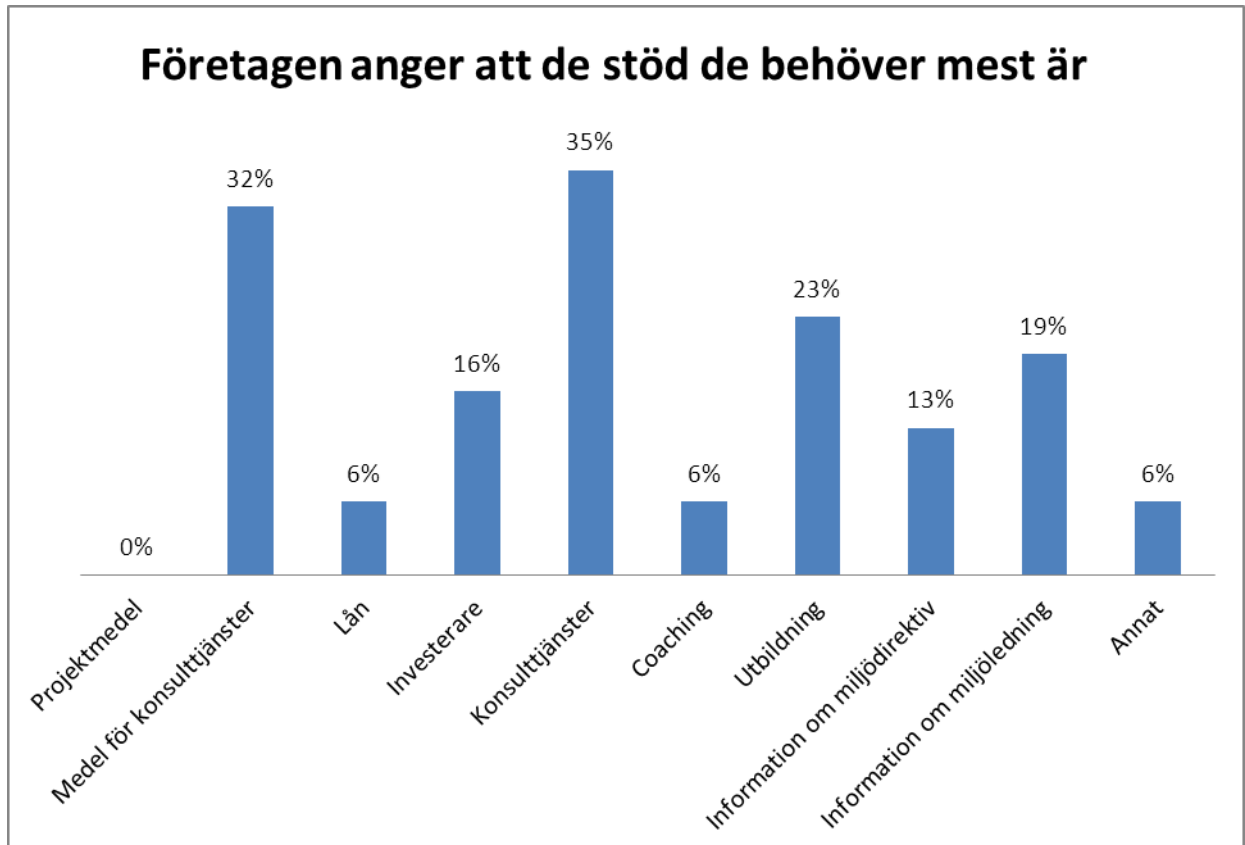
Andelen företag som har deltagit i något projekt/program inom miljöområdet är endast 3%, dvs 1 av de 31 som intervjuats.

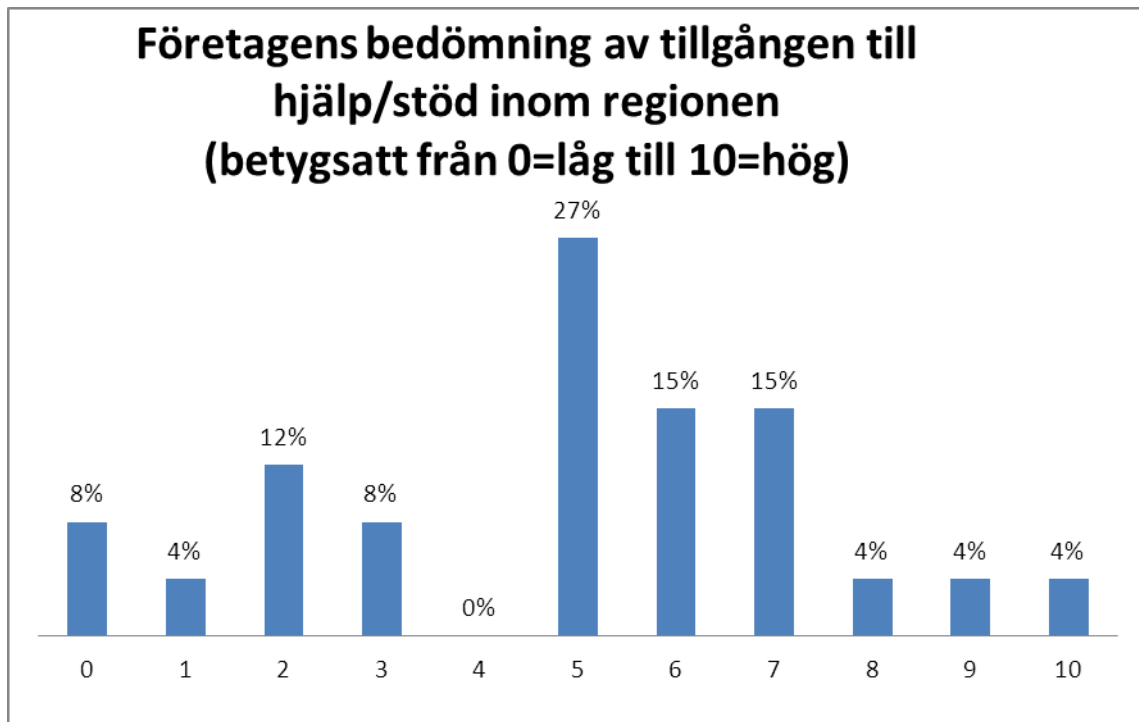
Företagen anger att de behöver mest stöd inom energieffektivitet, avfallshantering, ISO och vattenrening.

Företagen anger att det stöd som de behöver är rådgivning och bidrag för konsulttjänster. Men även utbildning och information om miljöledning efterfrågas. Observera att inget av företagen anser att de behöver bidrag för projekt.

Företagen i Norrbotten bedömer tillgången till hjälp/stöd i regionen som relativt god

Den typ av stöd som företagen saknar är:

- Utbildning i miljöfrågor och i miljöledning
- Information om lagkrav och andra miljörelaterade frågor
- Bidrag för teknisk utveckling och för åtgärder i energieffektivitet
- Bidrag för rådgivning
- Någon att ringa och fråga om miljöproblem
- Miljörevisioner

DEL III : SAMMANFATTNING OCH FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

Analys av behovsinventeringen

Intervjuerna har genomförts antingen med personliga möten eller via telefon. Företagen har informerats om projektet under intervjuerna. Nästan alla företag var intresserade av att svara på frågorna men kunde inte ge något svar om de skulle delta i projektet.

Centek har intervjuat 15 företag från produktion och bearbetning av metaller (verkstadsindustri), 6 från avfallshantering och 10 från livsmedelsindustrin, främst små företag.

Företagen inom sektorerna produktion och bearbetning av metaller och avfallshantering är mogna företag när det gäller införandet av miljöledningssystem och genomförandet av åtgärder för att skydda miljön.

Inget av företagen uppgav några hinder för att genomföra miljöåtgärder.

Inom livsmedelssektorn har företagen varken implementerat ISO eller EMAS, men hälften av de intervjuade företagen använder någon form av miljöledningssystem, antingen ett eget system eller något sektorsspecifikt system, till exempel Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP).

Företagen är medvetna om att det finns många fördelar att uppnå med miljöledning, men de tycker också att det finns olägenheter med miljöledningssystem.

Skälen till varför de arbetar mer miljöåtgärder är först och främst lagkrav men det finns också andra viktiga skäl: att undvika sanktioner, att möta kundernas behov och att leva upp till företagets policy.

Lika många som tycker att det är dyrt tycker att det är lönsamt att arbeta med miljöåtgärder. Det är lönsamt på kort sikt, till exempel avfallshantering (lagkrav och lägre avgifter för sorterat och mindre mängd avfall och lägre energikostnader med energieffektivisering). Å andra sidan blir det dyrt om de måste bygga varumärke för att bli ett företag med miljövänlig image. Detta är också svårt att mäta.

De framtida utmaningarna för företagen har fokus på praktiska åtgärder som tekniska förbättringar och att anpassa företagets processer till att bli mer miljövänliga. Detta eftersom de redan har någon form av miljöledningssystem.

Företagen behöver mest stöd i energieffektivisering (alla sektorer) och sektorn bearbetning av metaller behöver också stöd i avfallshanteringen. Stödet bör vara i form av bidrag för konsulttjänster, för rådgivning och för sektorn mat även utbildning, information om miljödirektiv och miljöledningssystem.

Många företag vill ha en person att ringa som kan svara på alla deras frågor om miljö.

Reflektion från intervjuerna:

De minsta företagen vet inte riktigt vad de behöver.

Mötesplatser där företagen kan träffa miljöspecialister saknas. Ett annat område att förbättra är hur man för ut rätt kunskap till de små och medelstora företagen från universitetet.

SWOT-analys

<p>Styrkor</p> <p>Många certifierade företag</p> <p>Alla företag har avfallshantering</p> <p>Företagen anser att det är inget besvär att jobba miljövänligt</p> <p>Regionen är glesbefolkad</p> <p>Många företag har energieffektiviserat</p> <p>Många företag har åtgärder fastän det inte är lagkrav</p>	<p>Svagheter</p> <p>Miljömärkning av produkter (viktigt för livsmedelsindustri)</p> <p>Gröna produkter (viktigt för livsmedel)</p> <p>För få aktörer som drar igång miljöprojekt</p> <p>Medvetande och kunskap om tillgången på regionala stödåtgärder är låg</p> <p>Finns ingen att ringa och få svar</p>
<p>Möjligheter</p> <p>Det som inte är certifierade kan bli</p> <p>Visa för företagen hur man kan tjäna pengar på miljöåtgärder</p> <p>Energieffektivisering i matföretag</p>	<p>Hot</p> <p>Företagen har inte tid</p> <p>Livsmedelsföretagen kan missa en trend om de inte har gröna produkter</p>

Förslag till åtgärder

Centek föreslår följande åtgärder som kan genomföras med lokala och regionala partners:

- Workshops och tjänster för energieffektivitet
- Identifiera institutioner/personer företagen kan ringa och ställa miljörelaterade frågor.
- Mötesplatser mellan miljöexperter, företag och offentlig förvaltning med information om nya lagar, nya EU-direktiv etc.

- Mötesplatser med universitetet

Med privata konsultföretag:

- Utarbeta goda exempel för de aktuella sektorerna
- Utföra skräddarsydda miljötjänster i företag
- Anordna seminarier för företagen
- Besöka företagen tillsammans med miljöexperter för att fastställa vilka åtgärder företagen kan göra för att jobba mer miljövänligt och samtidigt och spara/tjäna pengar
- Organisera anpassade utbildningar